

NÁVRH SPOLUPRÁC S OBCOU NESLUŠA v rámci kandidatúry mesta Žilina na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026

Európske hlavné mesto kultúry je jednou z najznámejších a najdlhšie prebiehajúcich iniciatív Európskej únie v oblasti kultúry. Hlavným zámerom projektu je vyzdvihnúť diverzitu európskych kultúr, zdôrazňovať spoločné kultúrne charakteristiky a podporiť úlohu kultúry v rozvoji miest.

Žilina sa rozhodla kandidovať na titul Európske hlavné mesto kultúry spolu s dlhoročnými partnerskými mestami **Bielsko-Biala** v Poľsku a **Frydek-Místek** v Českej republike a celý cezhraničný región pod značkou **Žilina Beskydy 2026**. Naša poloha v blízkosti hraníc dvoch ďalších krajín prináša jedinečný kultúrny, ekonomický a inovačný potenciál. Veríme, že výmenou skúseností, nápadov či mobilizáciou všetkých aktérov v regióne, dokážeme naše mestá, obce a región ako taký, posunúť niekoľkonásobne vpred. Preto v regióne kde každá z dolín si vybudovala veľmi silnú kultúrnu identitu, veríme sile zapojenia ďalších miest a obcí.

1. Príležitosti a výhody spolupráce pre partnerskú obec

Obci Nesluša ponúkame možnosť stať sa partnerom na základe Memoranda o spolupráci. Na základe tejto dohody by sa v prípade získania titulu EHMK 2026 odohrávala časť predovšetkým mobilného programu v tejto obci, promovala by sa obec v rámci spoločného marketingu Žilina Beskydy 2026.

Projekt EHMK je skvelou príležitosťou pre zvýšenie viditeľnosti našich miest a obcí na Európskej mape a pre prilákanie väčšieho počtu európskych návštevníkov, ako aj pre mobilizovanie lokálnych kreatívnych síl a vylepšenie ponuky pre našich občanov. Dopady projektu treba očakávať hlavne v oblasti kultúry, ale aj ekonomické a sociálne oblasti (turizmus, kreatívny priemysel, inklúzie, mobilizácie občanov).

a. Hlavná ponuka:

- propagácia obce v našej komunikačnej a marketingovej kampani, ako aj v turistických balíčkoch pre európskych turistov;
- možnosť hostovania našich mobilných regionálnych programov (mobilné kino, mobilné dokumentárne divadlo, mobilná výrobná kniha, ethno jazz festival, nový cirkus...);
- prístup k vzdelávaciemu programu budovania kapacít, rozvoja kultúrneho a kreatívneho sektora, fundraising pre kultúru (cezhraničný FabLab a kreatívne rozvojové centrum, vzdelávacie aktivity v oblasti umenia a vedy...);
- získanie finančných prostriedkov pre kultúrny program v obci z prihlášky EHMK Žilina Beskydy 2026 prostredníctvom vyčlenených grantov z Fondu na podporu umenia pre projekty schválené a spadajúce do programu a prihlášky Žilina Beskydy 2026;
- možnosť získania finančných prostriedkov pri tvorbe alebo obnove kultúrnej infraštruktúry

Obec Nesluša bude mať taktiež na základe dohody o spolupráci príležitosť byť súčasťou Regionálnej rady projektu, ktorá bude konzultačným orgánom správnej rady v rámci novovzniknutej organizácie Žilina Beskydy 2026 n.o., s kontrolnou funkciou čerpania financií a vývoja projektu.

b. Časové rámce:

- Júl - August 2021 - Stretnutia, návrhy a príprava Memoranda o spolupráci
- August - September 2021 - Memorandum o spolupráci pripravený na odsúhlasenie v obecnom zastupiteľstve
- 2. november 2021 - termín na podanie revidovanej prihlášky

- December 2021 - rozhodnutie európskeho panelu odborníkov o víťazovi titulu EHMK 2026 na Slovensku

2. Programový rámec

a. Program Žilina Beskydy 2026

Európske Hlavné Mesto Kultúry nie je celoročný festival v roku 2026 ale transformačný projekt mesta, preto koncept nášho programu buduje na predstave, že kultúra je hnací motor pozitívnej zmeny v spoločnosti. Ako slogan projektu sme si vybrali **Okno príležitostí**, pôvodne fráza z vesmírneho žargónu, ktorá označuje optimálne priestorové a časové podmienky pre štart rakety. Páči sa nám to, pretože zdôrazňuje proaktívny, konštruktívny prístup k riešeniu problémov.

Štruktúra programu - to čo nás všetkých v regióne spája a zároveň definuje - pozostáva z troch elementov: krásna príroda a hory, priemyselná tradícia a silné identity. Predstavujeme vám preto tri programové línie:

≈ **Tok prírody:** tradícia a bačovstvo / klimatická zmena a udržateľné mesto / umenie v prírode / voda a lesy / outdoorová a zážitková kultúra

» **Továreň na budúcnosť:** urbanizmus a umenie vo verejnom priestore / veda a umenie / priemyselné dedičstvo, remeslá a dizajn / výrobná na umenie a cirkulárnu kultúrnu produkciu

∞ **Identita bez hraníc:** občianska participácia a inkluzívne komunity, medzikultúrny dialóg a doprava, kultúra demokracia a sloboda slova, národ - štátotvorné procesy a reflexia minulosti (viac na www.zilina2026.eu)

Vybraný program v obci musí sedieť do širšieho programového rámca prihlášky Žilina Beskydy 2026. Aby sa zachoval koncept prihlášky. Výber programu je v zodpovednosti vedenia Žilina Beskydy 2026 a tvorí sa priamo v spolupráci s obcou a operátormi na jej území. V prípade, že vie obec ponúknuť nejaký kultúrno-umelecký projektový nápad, ktorý spadá do spomínaného programového rámca Žilina Beskydy 2026, je potrebné ho upresniť do konca augusta - uviesť rozmer a druh aktivít, zoznam zapojených partnerov a umelcov, medzinárodný rozmer a očakávané celkové výdavky.

Program vrátane mobilnej ponuky je zameraný na nové aktivity a nadstavbu už existujúcej kultúrnej ponuky, ktoré ale musia mať inovatívny a európsky rozmer. Je príležitosťou na vysporiadanie sa s náročnými témami minulosti a súčasnou situáciou prostredníctvom inovatívneho kultúrneho programu. Súčasne ide o pripravovaný program smerujúci hlavne do budúcnosti, investuje do živej umeleckej tvorby a do rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Pre tvorbu programu sú zaujímavé aj osobnosti v regióne, zapojenie tradičných a súčasných umelcov (tkáčstvo, modrotlač, drotárstvo, bačovská kultúra a iné témy uvedené v prihláške Žilina Beskydy 2026).

b. Navrhované témy programu a kultúrne kapacity obce:

- Možnosti prezentácie mobilných programov Žilina Beskydy 2026 priamo v obci. Mobilné programy sa budú konať po vzájomnej dohode a sú nimi napríklad: nový cirkus Cirkulum a jeho mobilná ponuka, Projekty animovaného filmu s koncertom vážnej hudby, Mobilné dokumentárne divadlo, Mobilná výrobná kníh, Mobilná galéria virtuálnej reality, Mobilný projekt Argilia, Scape festival súčasného umenia v krajine, Kultúrne cyklotrasy, mobilný program v rámci projektu Tradície vpred a ďalšie.
- možnosti a kapacity obce pri hostovaní programu: kultúrny dom, obecná knižnica, amfiteáter, priestor v obci na podujatia,..

3. Finančné rámce

Súčasťou spolupráce s partnerskými obcami je možnosť získania prostriedkov na kultúrne aktivity, ale aj podieľanie sa na bežnom rozpočte projektu Žilina Beskydy 2026. Príspevky obce do spoločného rozpočtu sú podmienené získaním titulu EHMK 2026 pre mesto Žilina.

a. Prevádzkové výdavky

Základným princípom je príspevok počas rokov 2024, 2025, 2026 vo výške 1€/obyv. za rok. Minimálna garantovaná návratnosť príspevku vo forme hodnoty programu v danom mieste je minimálne 3-násobok príspevku.

	Približný počet obyv.	2024 - 1€/obyv.	2025 - 1€/obyv.	2026 - 1€/obyv.	Celkový príspevok	Priebežná návratnosť (300%)
Obec príklad	1000	1000 €	1000 €	1000 €	3000 €	9 000 €

● Marketing a administratíva:

Podmienkou za účasť v programe EHMK 2026 je príspevok partnerských obcí do bežného rozpočtu projektu formou spolufinancovania marketingových a prevádzkových nákladov organizácie a to v prípade, že Žilina titul EHMK na rok 2026 vyhrá.

Príspevok je určený na pokrytie prevádzkových nákladov organizácie vrátane koordinácie regionálneho programu a nákladov na marketing kultúrnych programov a turistickej ponuky v Rajci v rámci kampane Žilina Beskydy 2026.

Príspevky do bežného rozpočtu sú závislé od počtu obyvateľov a ich výška bude závisieť od aktuálneho počtu obyvateľov v danom období. Príspevky sú navrhované nasledovne:

- **rok 2024** 1 EUR na 1 obyvateľa
- **rok 2025** 1 EUR na 1 obyvateľa
- **rok 2026** 1 EUR na 1 obyvateľa

Celkový príspevok počas rokov 2024, 2025, 2026 je na úrovni **3 EUR** na jedného obyvateľa

● Prostriedky na program:

Návratnosť prostredníctvom (v prípade pridelenia titulu EHMK 2026 pre mesto Žilina) je v približne trojnásobnej výške príspevku do bežného rozpočtu. Príspevok otvára možnosť čerpania z prostriedkov EHMK 2026 vo forme grantov na program (cez FPU/MKSR) priamo pre obec a miestnych kultúrnych operátorov, alebo vo forme mobilných programov organizovaných v obci v tej istej hodnote.

Výška a podmienky čerpania prostriedkov na program sú orientačné. Nedajú sa presne vopred definovať, nakoľko závisí od rozvoja konkrétneho programu; Taktiež nie sú ešte finálne známe podrobné informácie o mechanizme financovania bežného rozpočtu EHMK 2026 zo strany štátneho rozpočtu, na ktorom sú potom závislé bližšie dojednávania.